

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 13.11.2019, sp. zn. 25 Cdo 675/2019, ECLI:CZ:NS:2019:25.CDO.675.2019.1

Číslo: 53/2020

Právní věta:

Objektivita a vyváženost obsahu regionálního periodika by měla být dosažena uveřejňováním sdělení a příspěvků celého názorového i tematického spektra se vztahem k danému regionu. Ustanovení § 4a zákona č. 46/2000 Sb. (tiskového zákona), ve znění účinném od 1. 11. 2013, kromě těchto požadavků na obsahovou kvalitu celého periodika ukládá vydavateli povinnost poskytnout přiměřený prostor pro uveřejnění sdělení, která vyjadřují názory členů zastupitelstva územního samosprávného celku, týkající se tohoto regionu, aniž by byl vydavatel oprávněn přezkoumávat a pro účely uveřejnění hodnotit obsah jednotlivých sdělení zastupitelů z pohledu objektivity a vnitřní vyváženosti. Při nesplnění této povinnosti se lze nápravy domáhat požadavkem na uveřejnění tzv. doplňující informace podle § 11a odst. 1 písm. a) tohoto zákona.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 13.11.2019

Spisová značka: 25 Cdo 675/2019

Číslo rozhodnutí: 53

Číslo sešitu: 5

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Svoboda projevu, Tisk

Předpisy: § 11a odst. 1 písm. a) předpisu č. 46/2000Sb.
§ 4a předpisu č. 46/2000Sb.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud zamítl dovolání žalovaného proti rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 20. 11. 2018, sp. zn. 9 Co 262/2017.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Okresní soud v Ústí nad Labem rozsudkem ze dne 10. 4. 2017, č. j. 7 C 571/2015-158, zamítl žalobu, kterou se žalobce proti žalovanému domáhal uveřejnění doplňující informace a rozhodl o nákladech řízení. Vzal za prokázané, že žalovaný ve svém regionálním periodiku XY neuveřejnil příspěvek ze dne 10. 8. 2015, jímž se žalobce jakožto zastupitel vyjadřoval ke změnám ve vedení

města Ústí nad Labem, k nimž došlo dne 24. 6. 2015, ani doplňující informaci, jejíž uveřejnění se žalobce domáhal dne 11. 11. 2015. Okresní soud uzavřel, že žalovaný postupoval v souladu s § 4a, § 11a a § 15 zákona č. 46/2000 Sb., o právech a povinnostech při vydávání periodického tisku a o změně některých dalších zákonů (dále jen „tiskový zákon“), když odmítl uveřejnit jak příspěvek žalobce, tak doplňující informaci, neboť v rozporu s požadavky vyjádřenými v § 4a tiskového zákona neobsahovaly vyvážené, objektivní a pravdivé informace, ale naopak použitím termínů „puč“ a „pučisté“ ve vztahu ke změnám ve vedení města a jejich aktérům vybočily z charakteru XY, a proto nebyly vhodné k uveřejnění.

2. Krajský soud v Ústí nad Labem rozsudkem ze dne 20. 11. 2018, č. j. 9 Co 262/2017-195, změnil rozsudek okresního soudu tak, že žalovanému uložil, aby v XY uveřejnil text následujícího znění:

„Doplňující informace

Vážený spoluobčané, dovoluji si vás tímto informovat, že XY v roce 2015 odmítly otisknout můj komentář o změně ve vedení města Ústí nad Labem, k níž došlo na zasedání zastupitelstva dne 24. června 2015, a ani jinak o této změně neinformovaly. Až teď jsem si jako bývalý zastupitel prostřednictvím soudů vymohl otištění níže uvedené hlavní části článku

Proč se v roce 2015 změnilo vedení města?

Na úvod slovní úloha: v roce 2015 mělo zastupitelstvo města 37 členů. Kolik nejméně zastupitelů muselo tvořit koalici, aby nadpoloviční většinou hlasů zvolila primátora, náměstký a další členy rady města a rozhodovala o důležitých věcech?

Matematicky správná odpověď je samozřejmě 19. Přesto po rozpadu dřívější koalice ANO a PRO!Ústí v červnu 2015 vládlo pouhých 6 zastupitelů, dva z UFO a čtyři nezařazení, původně z ANO. Jak je to možné?

Odpověď je prostá: tehdejší koalici na zastupitelstvu podpořily ČSSD, KSČM a ODS, aniž se formálně staly součástí koalice. Je samozřejmě otázka, proč to udělaly a jak pevná mohla taková podpora být.

Existují v zásadě dva názory na to, proč se v roce 2015 rozštěpilo ústecké ANO a „pučisté“ odvolali primátora J. Z. a jeho spolupracovníky a proč pak důvěru získalo šestičlenné vedení primátorky V. N., která do zastupitelstva nastoupila jen asi dvě hodiny před zvolením (nahradila odstoupivšího J. M.). Nově nastoupivší vedení a jeho stoupenci tvrdili, že dřívější koalice ANO a PRO! pracovala tak špatně, že se téměř celá opozice cítila nucena najít způsob, jak ji vyměnit.

Proti tomu stojí názor, že když tehdejší koalice ANO a PRO! začínala být úspěšná v přetrhávání dvacet let budovaných korupčních vazeb, šedé eminence místní politiky zinscenovaly puč, jehož výsledkem bylo slabé vedení města, které se muselo ČSSD, KSČM a ODS odvděčit. Odměnou přitom nemusely být „jen“ funkce v městských firmách a na obvodech. Pro ČSSD a KSČM mohlo mít po jejich roztržce s Činoherákem v roce 2014 cenu i to, že vedení, nastoupivší v roce 2015, přemluvilo vyčerpané divadelníky k přechodu do příspěvkové organizace města, přestože to město vyšlo draž.

D. D., bývalý zastupitel PRO!Ústí“.

3. Dále odvolací soud rozhodl o náhradě nákladů řízení před soudy obou stupňů. Vyšel z okresním soudem zjištěného skutkového stavu, ztotožnil se s jeho právním závěrem, že žaloba byla podána včas podle § 14 a § 15a odst. 2 tiskového zákona, a žalobcův nárok posoudil podle ustanovení § 4a, §

11a a § 15 tiskového zákona, která vyložil z pohledu článku 17 Listiny základních práv a svobod. Zdůraznil, že svoboda projevu je jednou ze základních podmínek fungování demokratické společnosti, v níž je každému dovoleno vyjadřovat se k věcem veřejným a vynášet o nich hodnotící soudy (odkázal na nálezy Ústavního soudu ze dne 6. 3. 2012, sp. zn. [I. ÚS 823/11](#), a ze dne 11. 11. 2005, sp. zn. [I. ÚS 453/03](#)). Při výkladu § 4a tiskového zákona citoval důvodovou zprávu k zákonu č. 300/2013 Sb., jímž byly do tiskového zákona uvedeny zásady publikace v periodických tiskovinách územních samosprávných celků, a to s přihlédnutím k jejich specifikům. Krajský soud konstatoval, že příspěvek, jehož uveřejnění se žalobce domáhal, byl pochopitelnou a legitimní reakcí na ne zcela obvyklý způsob změny ve vedení města a formou, obsahem ani rozsahem nevybočoval z rámce přijatelného pro periodikum územního samosprávného celku. Žalobce jako zastupitel měl právo se k významným změnám ve vedení města vyjádřit. Výrazy „puč“ a „pučisté“ jsou podle krajského soudu zpravidla vnímány v závislosti na míře osobních sympatií pozorovatele vůči stávajícímu režimu, a nelze je tak jednoznačně označit za hanlivé. Uveřejněním doplňující informace s těmito výrazy by se žalovaný nedopustil trestného činu, přestupku ani jednání proti dobrým mravům, proto nebyly naplněny podmínky § 15 odst. 1 tiskového zákona, pro které by mohl žalovaný uveřejnění doplňující informace odmítnout. Krajský soud tedy shledal požadavek žalobce na uveřejnění doplňující informace důvodným, a proto mu vyhověl, přičemž za účelem přesnějšího vystižení smyslu a podstaty doplňující informace s odkazem na § 153 odst. 2 o. s. ř. upravil žalobcem navrhovaný výrok tak, aby bylo čtenářům zřejmé, že doplňující informace se netýká současného vedení města a že žalobce již není zastupitelem.

II.

Dovolání a vyjádření k němu

4. Rozsudek odvolacího soudu napadl žalovaný dovoláním, jehož přípustnost dovozuje tím, že odvolací soud podle jeho názoru nesprávně vyložil § 4a tiskového zákona. Žalobce ve svém sdělení nazval nové vedení města pučisty a způsob, jímž došlo ke změně ve vedení města, pučem. Šlo o nepravdivé informace, jimiž vybočil z mezí fair projevu. Zastupitel sice má právo svobodně vyjadřovat své názory, ale současně má povinnost sdělovat informace či názory pravdivě, objektivně a politicky vyváženě a v tomto smyslu by mělo být vykládáno ustanovení § 4a tiskového zákona. Žalovaný je přesvědčen, že měl právo odmítnout uveřejnění sdělení i doplňující informace žalobce, neboť obsahovaly údaje neodpovídající skutečnosti. Požadavek na vyváženost a objektivitu reportáže vyplývá též ze závěrů rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 5. 5. 2010, sp. zn. [7 As 23/2010](#). Napadený rozsudek odvolacího soudu je podle dovolatele s tímto rozhodnutím v rozporu, proto navrhl jeho zrušení a vrácení věci k dalšímu řízení.

5. Žalobce se k dovolání nevyjádřil.

III.

Přípustnost dovolání

6. Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) shledal, že dovolání bylo podáno včas, osobou k tomu oprávněnou - účastníkem řízení (§ 240 odst. 1 o. s. ř.), za kterého jedná osoba s právnickým vzděláním ve smyslu § 241 odst. 2 písm. b) o. s. ř., je přípustné podle § 237 o. s. ř., pro otázku výkladu § 4a tiskového zákona, která dosud nebyla v rozhodovací praxi dovolacího soudu řešena, avšak není důvodné.

IV.

Důvodnost dovolání

7. Nesprávné právní posouzení věci (§ 241a odst. 1 o. s. ř.) může spočívat v tom, že odvolací soud věc posoudil podle nesprávného právního předpisu, nebo že správně použitý právní předpis nesprávně

vyložil, případně jej na zjištěný skutkový stav věci nesprávně aplikoval.

8. Podle § 4a tiskového zákona, ve znění účinném od 1. 11. 2013, tj. ve znění novely provedené zákonem č. 305/2013 Sb., vydavatel periodického tisku územního samosprávného celku je povinen poskytovat objektivní a vyvážené informace o územním samosprávném celku a poskytnout přiměřený prostor pro uveřejnění sdělení, které vyjadřuje názory členů zastupitelstva územního samosprávného celku, týkající se tohoto územního samosprávného celku.

9. Toto ustanovení tiskového zákona upravuje povinnosti vydavatele periodického tisku územního samosprávného celku, stanovené s přihlédnutím ke specifickým a hlavnímu poslání daného média. Vzhledem k tomu, že jde o tiskoviny, určené primárně k informování obyvatel určité lokality, měly by přinášet především ucelené informace o daném území a dění v něm. Vydavatel je proto povinen zajistit, aby po obsahové stránce tiskovina jako celek v tomto směru poskytovala čtenářům (občanům daného území) vyvážené a objektivní informace. To ovšem neznamená, že by vydavatel byl oprávněn nebo snad povinen provádět jakousi cenzuru příspěvků po obsahové stránce ve snaze zajistit, aby vnitřně vyvážený byl každý jednotlivý příspěvek. Objektivita a vyváženost obsahu regionálního periodika by měla být dosažena uveřejňováním sdělení a příspěvků celého názorového i tematického spektra se vztahem k danému regionu. Ustanovení § 4a tiskového zákona kromě těchto požadavků na obsahové kvality celého periodika ukládá vydavateli povinnost poskytnout přiměřený prostor pro uveřejnění sdělení, které vyjadřuje názory členů zastupitelstva územního samosprávného celku, týkající se tohoto územního samosprávného celku. Z citované formulace nevyplývá, že by byl vydavatel oprávněn přezkoumávat a pro účely uveřejnění hodnotit obsah jednotlivých sdělení zastupitelů z pohledu objektivity a vnitřní vyváženosti, zejména proto, že sdělení mají sloužit k vyjádření názorů, tedy hodnotících soudů, které testu pravdivosti nepodléhají a pro svou subjektivitu ani podléhat nemohou (viz náleží Ústavního soudu ze dne 8. 2. 2000, sp. zn. [I. ÚS 156/99](#)). Ochrana proti případným zásahům do osobnostních práv třetích osob uveřejněním takových hodnotících soudů ve sdělovacích prostředcích je zajištěna prostředky soukromého práva (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 5. 2008, sp. zn. [4 As 69/2007](#)), srovnej též § 10 odst. 5 a § 11 odst. 3 tiskového zákona, podle nichž nejsou úpravou prostředků ochrany formou odpovědi a dodatečného sdělení dotčena ustanovení občanského zákoníku o ochraně osobnosti, jména a dobré pověsti právnické osoby. Názorová vyváženost obsahu regionálního periodika nemá být dosažena publikováním názorů, které pokládá vydavatel za žádoucí, ale publikováním rozdílných názorů ve vzájemně odpovídajícím rozsahu.

10. V projednávané věci bylo zjištěno (skutková zjištění podle § 241a odst. 1 o. s. ř. dovolacímu přezkumu nepodléhají), že žalovaný odmítl v regionálním periodiku uveřejnit sdělení žalobce (tehdy opozičního zastupitele), vyjadřující jeho názor na způsob, jímž došlo ke změně vedení města. Z obsahu dovolání je patrné, že důvodem byl předpoklad, že by se členové nového vedení města mohli cítit dotčeni označením „pučisté“ a veřejnost by mohla vnímat žalobcem komentovanou událost ve vztahu k novému vedení nepříznivě. Dovolací soud je přesvědčen, že žalovanému jako vydavateli takové hodnocení nepříslušelo, neboť ustanovení § 4a tiskového zákona zakládá právo zastupitele na uveřejnění jeho názoru v regionálním periodiku, aniž by v něm současně bylo zakotveno právo vydavatele názor hodnotit a podle výsledku hodnocení případně odmítnout. Navíc, jak správně uvedl odvolací soud, vnímání výrazu „puč“ by zajisté záviselo na tom, nakolik je čtenář se změnou vedení města srozuměn, či nikoli. Výraz puč je synonymem pro státní převrat provedený zpravidla násilným svržením vlády či panovníka, povětšinou malou organizovanou skupinou. Již z toho plyne negativní význam tohoto pojmu, který se však někdy, ne zcela důsledně, používá i pro jiné způsoby převzetí moci. Přestože v politické soutěži označení nějaké události za puč a její aktéry za pučisty v sobě nese odsudek jejich počínání, nejde o výraz hrubý, neslušný ani natolik hanlivý, aby bez dalšího představoval neoprávněný zásah do cti a vážnosti osoby, která se aktivně zapojila do veřejné činnosti. V dané věci zmíněný výraz vyjadřoval především osobní názor žalobce na to, jak změna

proběhla, a sděloval, jak on tuto změnu vnímá. Šlo nepochybně o negativní hodnocení událostí, týkajících se vedení města, zastupitelem tohoto města a požadavek na možnost seznámit občany s tímto negativním stanoviskem byl ze strany žalobce coby zastupitele zcela legitimní. Případní zastánci změn ve vedení žalovaného pak mohli ve stejném regionálním periodiku přiměřeným způsobem reagovat, čímž by byla zajištěna názorová vyváženost periodika. Odkaz dovolatele na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 5. 5. 2010, sp. zn. [7 As 23/2010](#), není případný, neboť pojednává o požadavcích na publicistické pořady rozhlasového a televizního vysílání a na případu reportáže o církevních restitucích konstatuje, že zákaz jednostranného zvýhodňování se vztahuje na celek vysílaného programu, který má být organizován tak, aby v něm zařazené jednotlivé pořady byly názorově vyhraněné a aby při zachování objektivitu a pravdivosti sdělení vytvářely pestrou a názorově reprezentativní kombinaci, podporující otevřenou diskusi o společensky relevantních tématech. Tyto závěry nejsou se shora uvedeným v rozporu, a naopak aplikovány na nyní posuzovanou věc pouze potvrzují, že každé zpravodajství (i regionální) má poskytovat názorově pluralitní obsah. Dále podle citovaného rozhodnutí „hodnotící soudy, i přehánění a nadsázka, byť by byly i tvrdé, nečiní samy o sobě projev nedovoleným“. Tedy v daném případě ani výrazy „puč“ a „pučisté“, jimiž žalobce osobně hodnotil změny ve vedení města, neodůvodňují závěr, že žalobce ve svém příspěvku vybočil z pravidel fair projevu.

11. Podle § 11a odst. 1 písm. a) tiskového zákona, ve znění účinném od 1. 11. 2013, tj. ve znění novely provedené zákonem č. 305/2013 Sb., dotčený člen zastupitelstva územního samosprávného celku může požadovat na vydavateli uveřejnění doplňující informace, pokud vydavatel periodického tisku územního samosprávného celku neuveřejní sdělení podle § 4a po dobu 3 měsíců ode dne doručení tohoto sdělení vydavateli.

12. Citované ustanovení, v tiskovém zákoně systematicky zařazené za ustanovení o „odpovědi“ a „dodatečném sdělení“, navíc uvozené nadpisem „doplňující informace“, vyvolává dojem, jako by se jednalo o úpravu povinnosti vydavatele uveřejnit doplnění nějaké dříve uveřejněné informace, neboť doplnit logicky lze jen něco již existujícího. Obsahově však § 11a v odstavci 1 pod písmenem a) výslovně upravuje povinnost vydavatele uveřejnit „doplňující informaci“ v případě, že neuveřejnil sdělení vyjadřující názor zastupitele, týkající se územního samosprávného celku. Proto je třeba toto ustanovení vyložit podle jeho obsahu a smyslu tak, že uveřejněním doplňující informace je zde míněno uveřejnění vydavatelem odmítnutého sdělení zastupitele s informací o tom, že je uveřejněno dodatečně. Jak je zřejmé z rozhodnutí soudů obou stupňů, tímto způsobem byl jimi § 11a tiskového zákona také chápán.

13. Odvolací soud pak rozhodl v souladu se shora podaným výkladem § 4a tiskového zákona, neuveřejnění žalobcova sdělení shledal nedůvodným, a proto správně změnil zamítavý výrok rozsudku soudu prvního stupně tak, že žalovanému uložil, aby podle § 11a odst. 1 písm. a) tiskového zákona uveřejnil doplňující informaci.

14. Z uvedeného vyplývá, že napadené rozhodnutí je z pohledu uplatněného dovolacího důvodu správné, a Nejvyšší soud proto dovolání žalovaného podle § 243d odst. 1 písm. a) o. s. ř. zamítl.